

**Gminny Program
Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie
oraz Ochrony Ofiar
Przemocy w Rodzinie dla
Gminy Kotuń
na lata 2019 - 2023**

I. Wstęp.

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszania jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Kotuń na lata 2019 - 2023, zwany dalej Programem. Program ten zawiera formalne podstawy zasad działania, cel główny i cele szczegółowe, wymienia realizatorów i adresatów Programu, instytucje i organizacje współpracujące. Program przedstawia również charakterystykę zjawiska przemocy w rodzinie, dostępne dane na temat przemocy w rodzinie w gminie Kotuń w latach 2012 - 2018.

Cele, działania i zadania Programu będą podlegać ewaluacji i odpowiadać na potrzeby mieszkańców gminy Kotuń, w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

II. Podstawa prawna Programu.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) poprzez zapis art. 6 ust. 2 pkt 1 nałożyła na samorząd gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Kotuń na lata 2019 - 2023 został więc opracowany na podstawie delegacji ustawowej o której wspomniano powyżej. Ponadto w jego treści znajdują się odwołania o niektóre zapisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawy z dnia 15 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy z dnia 6 czerwca 2007 r. Kodeks Karny, ustawy z dnia 6 czerwca 2007 r. Kodeks Postępowania Karnego, a także o Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Kotuń na lata 2016 - 2022 oraz Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 2014 -2020.

III. Zasady działania Programu.

Celem programu jest przedstawienie zasad w zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, korekty zachowań osób stosujących przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. Program oparty jest na następujących zasadach:

- współpracy i współdziałania organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działaniu pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy, ochroną ofiar przemocy w rodzinie oraz ich negatywnym skutkiem,
- jawności życia publicznego i związanych z tym działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania

- przemocy z poszanowaniem godności człowieka,
- szczególnej ochrony praw dzieci, a zwłaszcza zachowania ich prawa do życia i rozwoju, do posiadania rodziny; do wychowania przez rodziców naturalnych, do wolności religii lub przekonań, do swobodnego wyrażania poglądów i poszanowania ich przez dorosłych, do wolności od przemocy fizycznej lub psychicznej, wolności od wyzysku, nadużyć seksualnych i okrucieństwa.

IV. Główny cel Programu.

Podstawowym celem niniejszego Programu jest stworzenie skutecznego systemu mającego na celu ograniczenie problemów społecznych związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie. Punktem wyjścia do wyznaczenia tych rozwiązań będzie ustalona w dalszej części diagnoza stanu faktycznego.

Skuteczne wdrożenie programu umożliwi zmianę postaw, przekonań i zachowań mieszkańców gminy Kotuń wobec zjawiska przemocy. Nastąpi to poprzez promowanie wartości wychowania bez przemocy oraz edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie konsekwencji wynikających ze stosowania przemocy w rodzinie.

V. Działania do wdrożenia w ramach Programu.

Jako forma profilaktyczna stosowana będzie informacja dotycząca zjawisk przemocy w rodzinie, która kierowana będzie do ogółu mieszkańców gminy Kotuń, w tym także do osób zajmujących się zawodowo wspieraniem osób potrzebujących. W formie interwencyjnej do osób doznających przemocy w rodzinie kierowane będzie wsparcie prawne oraz psychologiczne. Natomiast w stosunku do sprawców przemocy podejmowane będą działania zmierzające do korekty ich zachowań. W przypadku istotnego zagrożenia działania te będą zmierzać do odizolowania tych osób od innych członków rodziny. Formy wspierająco - terapeutyczne oraz edukacyjno - korekcyjne kierowane będą więc do wszystkich osób uwikłanych w przemoc domową (dla ofiar, świadków oraz sprawców).

VI. Pojęcie i charakterystyka zjawiska przemocy. Rola stereotypów.

Według Światowej Organizacji Zdrowia przemoc to celowe użycie siły fizycznej, zagrażające lub rzeczywiste, przeciwko sobie, komuś innemu lub przeciwko grupie lub społeczności, co powoduje lub jest prawdopodobne, że spowoduje zranienie, fizyczne uszkodzenie, śmierć, ból psychologiczny, zaburzenia w rozwoju lub depryzację.

W polskim systemie prawnym istnieje definicja legalna przemocy w rodzinie. Ustala on wiążąco znaczenie tego pojęcia (zwrotu) na użytek tego zjawiska. Zawarta została w art.2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy

w rodzinie. Stanowi, że przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą". Definicja ta nie wyczerpuje wszystkich cech przemocy, ponieważ nie uwzględniono w niej istotnej i powszechnej formy jaką jest przemoc ekonomiczna. Również zaniechanie ze strony najbliższych, w stosunku do osób zależnych należy potraktować jako formę przemocy.

Jak już wspomniano powyżej przemoc ma różne oblicza i dzieli się ją na różne kategorie. Przybiera różne formy i dokonywana jest przy pomocy różnych instrumentów. Dlatego należy scharakteryzować wymienione rodzaje przemocy:

- Przemoc fizyczna - są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań czy zasinień. Do tej kategorii zalicza się między innymi: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, uderzanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą dłońią, pięścią lub różnymi przedmiotami, poparzenie, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, straszenie bronią lub jej użyciem i inne podobne temu formy. Jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, świadome uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
- Przemoc psychiczna - to zamierzone działania wykorzystujące mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary.

Przejawami tego rodzaju przemocy są: odmowa uczuć, brak zainteresowania, szacunku, nieustanna krytyka, wyśmiewanie poglądów, wyznania religijnego, żądanie posłuszeństwa, narzucanie poglądów i wyznania, wmawianie choroby psychicznej, kontrola i utrudnianie kontaktów z innymi osobami, zawstydzanie, upokarzanie, wyzywanie, grożenie, ograniczanie snu, jedzenia itp. Jej głównym celem jest poniżenie poprzez umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary.

- Przemoc seksualna - polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy, dokonywane poprzez: przymuszanie do pożycia seksualnego, wymaganie na ofierze nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, przymuszanie do seksu z osobami trzecimi, krytykę zachowań seksualnych ofiary, wymuszanie sadystycznych form pożycia seksualnego, przymuszanie do oglądania pornografii, zmuszanie do prostytucji, gwałt.
- Przemoc ekonomiczna - to wszelkie działania ograniczające swobodne dysponowania środkami finansowymi rodziny na partnerskich zasadach, realizowane między innymi w drodze niezaspokajania podstawowych materialnych potrzeb wszystkich członków rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, utrudnianie aktywności zawodowej, odbieranie pieniędzy, okradanie, wyliczanie wydatków, itp. Jej celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy tej formy przemocy.
- Przemoc poprzez zaniechanie- to ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych, w szczególności w stosunku do osób zależnych. Jest zjawiskiem obejmującym bardzo szeroką skalę zachowań. Może dotyczyć zarówno działań nieświadomych jak i świadomej niemożności działania.

Kwestię zaniechania jako formy przemocy poruszyła Rada Europy w rekomendacji wydanej w 1986 r. W dokumencie tym zdefiniowała przemoc w rodzinie jako:

„jakikolwiek czyn lub zaniedbanie ze strony jednego członka (rodziny) wobec innych jej członków, które zagrażają życiu, cielesnej bądź psychicznej integralności lub wolności innego członka danej rodziny lub poważnie szkodzą rozwojowi jego osobowości”.

Przemoc w rodzinie może dotyczyć następujących relacji:

- rodziców/opiekunów wobec dzieci,
- małżonków/partnerów w związku,
- osób starszych w rodzinie,
- przemoc między rodzeństwem.

Zjawisko przemocy zwykle przyjmuje formę ciągłego procesu, ponieważ najczęściej nie jest jednorazowym epizodem i ma tendencje do powtarzania się. Ponadto toczy się w wymiarze dominacji i uległości, gdyż osoba stosująca przemoc dąży do uzyskania totalnej dominacji nad swą ofiarą, czyli osobą doznającą przemocy. Przemoc nie jest zjawiskiem niezależnym od udziału człowieka, co oznacza, iż jest on zdolny do radzenia sobie ze złością, która czyni go sprawcą („nie mogę, to jest silniejsze ode mnie”, w ich świadomości jest forma wymierzania sprawiedliwości). Odpowiedzialność za wstępowanie zjawiska przemocy zawsze leży po stronie sprawcy, niezależnie od tego co zrobiła ofiara.

W celu dostrzeżenia i zrozumienia złożoności zjawiska uzależnienia ofiary od sprawcy dopuszczającego się przemocy ważne jest przyjrzenie się specyfice relacji między nimi.

Wiąże się to z cyklicznym charakterem tego zjawiska. Występowanie tych cykli dobitnie wyjaśnia proces wiktylizacji (stawania się ofiarą) osób doznających przemocy oraz pojawiający się w ich zachowaniu syndrom wyuczonej bezradności. W cyklu przemocy występują trzy autonomiczne fazy, zmienne pod względem swej intensywności i czasu trwania :

- a) faza narastania napięcia - faza tworzenia i budowania napięcia pod jakimkolwiek pretekstem,
- b) faza gwałtownej przemocy - faza eskalacji, wybuchu, w tym zwykle incydentów znieważania, poniżania i często używania przemocy fizycznej); agresja w tej fazie może być zagrażająca dla zdrowia i życia ofiary, moment zakończenia aktu przemocy zależy wyłącznie od sprawcy i nie ma najczęściej żadnego związku z zachowaniem „ofiary”),
- c) faza „miodowego miesiąca” (przeproszania, uspokojenia i miłości) sprawca między innymi często obiecuje, że już nigdy więcej nie skrzywdzi ofiary lub po prostu zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca; faza ta jest przemijająca i rozpoczyna się znowu faza narastania napięcia.

Faza „miodowego miesiąca” zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą ta faza jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu zazwyczaj jest gwałtowniejsza i za każdym razem narasta. Jeśli już raz doszło do użycia przemocy, będzie się ona powtarzać dopóki nie będzie przerwana, najczęściej przez interwencję z zewnątrz lub odizolowanie się od sprawcy.

Istotnym zagrożeniem, utrwalającym problem przemocy w rodzinie są stereotypy związane z tym zjawiskiem. Ich powszechność i związany z tym negatywny ich wpływ pochodzi z przekonującej mocy ich powtarzania co z kolei prowadzi do ich utrwalania.

Najczęściej występujące stereotypy dotyczące rodzin z naszego kręgu kulturowego to:

- w sprawy rodzinne nie należy się wtrącać: „brudy pierze się we własnym domu”, „co to za ptak, co własne gniazdo kala?”, „wolność Tomku w swoim domku”,

- „mój dom – moją twierdzą”, „bliscy nie krzywdzą tylko pouczają”, itp.;
- przemoc dotyczy rodzin patologicznych, z tzw. „marginesu”: „przemoc i alkohol, to jedno”, „to taka porządna religijna rodzina - niemożliwe, by była tam przemoc”, „oni oboje są wykształceni - nie mogli tego zrobić swojemu dziecku”, „on na takim stanowisku nie robiłby czegoś takiego swojej rodzinie” itp.;
 - przemocą jest tylko bicie: „nikt nikogo nie pobił, więc nie było przemocy”, „nie ma żadnych śladów - więc nie ma przemocy”, itp.;
 - kobieta powinna wstydzić się, jeśli doznaje przemocy: „to wszystko twoja wina - powinnaś się wstydzić”, „twoja rodzina - świadczy o tobie”, kobieta jest strażniczką domowego ogniska”, „widocznie nie dosyć się starała”, „musisz być samolubną egoistką”, itp.;
 - dla dobra dzieci i trwałości rodziny powinno się znosić wszystko ze strony współmałżonka: „kobieta powinna poświęcić się dla dobra dzieci i rodziny”, „powinna wytrzymać wszystko dla dobra dzieci”, „dzieci powinny mieć ojca i matkę”, „lepiej zły ojciec/matka, niż żaden” itp.;
 - jeśli przestanie pić, wszystko będzie dobrze, warto czekać, może kiedyś zrozumie i przestanie pić i bić: „wszystko przez to picie, poza tym - to dobry mąż i ojciec”, „przestanie pić, wszystko będzie dobrze”, „prawdziwa miłość powinna wszystko wybaczyć”, „może kiedyś się ocknie i zrozumie - to taki dobry człowiek”, itp.;
 - ofiara sama sobie jest winna: „widocznie go sprowokowała”, „pewnie jest masochistką, skoro go nie opuszcza - musi lubi być bita”, „pewnie coś takiego zrobiłam, że on nie mógł inaczej”, „starałem się, ale ona nie dała mi wyjścia”, itp.;

Mity i stereotypy opisują więc różne „pożądane” relacje w rodzinie, pomiędzy mężem i żoną, partnerami, pomiędzy rodzicami i dziećmi. Wyznaczają uświęcone tradycją role kobiecie, mężczyźnie, dzieciom, „wyjaśniają” samo zjawisko i „dają wskazówki”, jak należy postępować wobec problemów rodzinnych. Wiele z nich również, w najlepszej intencji ochrony rodziny, sprzyja niestety przemocy, usprawiedliwia ją i postuluje powstrzymywanie się od reakcji osób z zewnątrz.

Uwalnianie się od stereotypów utrudnione jest przez fakt, że fałszywe założenia często są związane z przekonaniami charakterystycznymi dla danego środowiska. Osobom żyjącym w społeczności, gdzie panuje przyzwolenie na dominację jednej płci nad drugą, wyzysk, agresję słowną i fizyczną jest o wiele trudniej przeciwstawić się takiemu traktowaniu niż tym, których otoczenie takich zachowań nie aprobuje. Dlatego należy powszechnie utrzymywać negatywny wpływ stereotypów na życie danych społeczności.

VII. Pomoc dla ofiar przemocy.

Pomoc osobom doznającym przemocy rodzinnej należy rozumieć jako wspieranie ich zmian życiowych w kierunku usamodzielnienia i „normalności”, w tempie określonym i optymalnym dla tej osoby (np. metoda małych kroków lub też kamienia milowego).

W pierwszej fazie kontaktu z osobami doznającymi aktualnie rozgrywanej się przemocy najważniejszą rolę odgrywa formuła poradnictwa mającego na celu zatrzymanie zjawiska przemocy. Kolejnym krokiem jest formuła psychoterapii. W pierwszym kroku osobie pokrzywdzonej należy pomóc bronić się, wycofywać

albo bezpośrednio zatrzymać przemoc i dopiero wówczas gdy ona ustanie można zająć się śladami krzywd z przeszłości z wykorzystaniem wsparcia psychologicznego. Podstawowe zasady, którymi kierować się powinno w procesie pomocy ofierze przemocy to:

- bezpieczeństwo osoby doznającej przemocy,
- autonomia osoby doznającej przemocy,
- odpowiedzialność karna osoby stosującej przemoc.

Przemoc rodzinna często może prowadzić do poważnych obrażeń fizycznych, a nawet do śmierci ofiary lub sprawcy w wyniku działań ofiary w afekcie. Dlatego istotne jest oszacowanie potencjalnego zagrożenia, których efektem może być wystąpienie groźnych dla zdrowia i życia zachowań przeciwko sobie lub innym ze strony sprawcy, ofiary lub dzieci.

Ocena potencjalnego zagrożenia zdrowia lub życia powinna być przeprowadzana każdorazowo, gdy rozpozna się występowanie przemocy w rodzinie. Odpowiedzi twierdzące dotyczące czynników ryzyka powinny być wystarczającym powodem, by jak najszybciej pomóc osobie doznającej przemocy w opracowaniu planu bezpieczeństwa.

Najczęściej podejmowane działania pomocy ofiarom to:

- interwencja,
- schronienie,
- informacja,
- edukacja,
- specjalistyczne poradnictwo,
- wsparcie emocjonalne,
- psychoterapia,
- pomoc socjalna dająca sytuacyjne oparcie dla dalszych działań.

VIII. Procedura „Niebieskiej Karty”

„Niebieska Karta” to strategia działania wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia bądź podejrzenia występowania przemocy. „Niebieska Karta” to nazwa procedury podejmowanej i prowadzonej w związku z uzasadnionym podejrzeniem istnienia przemocy w rodzinie.

Podstawowym celem „Niebieskiej Karty” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Procedura „Niebieskiej Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, systemu sądownictwa i prokuratury, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Oznacza to, że osobą wszczynającą procedurę Niebieskiej Karty w szczególności może być: policjant, pracownik socjalny, lekarz, pielęgniarka, ratownik medyczny, nauczyciel, psycholog szkolny, kurator sądowy, gdy w toku swych czynności zawodowych, służbowych uzna iż stosowana jest przemoc w rodzinie. Wszczęcie to następuje przez wypełnienie formularza Niebieska Karta - A przez osobę

zgłaszającą problem przemocy w rodzinie.

Osobę dotkniętą przemocą w rodzinie zaprasza się na posiedzenie grupy roboczej, po uprzednim posiedzeniu Zespołu Interdyscyplinarnego, który podejmuje decyzję w sprawie powołania grupy roboczej. Tam analizuje się sytuację rodziny i wypełnia formularz Niebieska Karta - C. Grupa robocza opracowuje indywidualny plan pomocy rodzinie zawierający propozycje działań pomocowych. Osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc również zapraszana jest na spotkanie grupy roboczej. Z jej udziałem wypełniany jest formularz Niebieska Karta - D.

Zakończenie procedury „Niebieskiej Karty” następuje, gdy Zespół Interdyscyplinarny rozstrzygnie o braku zasadności podejmowania działań lub istnieje prawdopodobieństwo ustania przemocy w rodzinie i został zrealizowany indywidualny plan pomocy opracowany wspólnie przez grupę roboczą i daną rodzinę dotkniętą problemem przemocy. O zakończeniu procedury powiadamia się podmioty, które w niej uczestniczyły.

Procedura Niebieskiej Karty przeprowadzana jest niezależnie od innych rodzajów postępowań w szczególności postępowania karnego, cywilnego czy rodzinnego.

IX. Zjawisko przemocy w rodzinie w Polsce i na terenie gminy Kotuń.

Z najnowszych danych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zawartych w raporcie z badań ogólnopolskich w ramach projektu „Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie”, realizowanych przez WYG PSDB sp. z o.o. na przełomie lipca i sierpnia 2014 r. wynika, że 24,7% respondentów deklaroowało, że w ciągu swojego życia osobiście doświadczyło co najmniej jednej z czterech form przemocy, które zoperacjonalizowane są w literaturze przedmiotu. Większość badanych doświadczyła jednej formy przemocy (64%), znacznie mniej było ofiarą dwóch form przemocy (28,2%). Kobiety istotnie częściej niż mężczyźni przyznawały się do doświadczenia przemocy (odpowiednio 26,8% i 22,3%). Respondenci najczęściej deklarowali doświadczenie przemocy psychicznej (17,3%). Istotnie rzadziej wskazywali na przemoc fizyczną (15,8%). Przemoc seksualna i ekonomiczna pojawiały się sporadycznie (odpowiednio 1,5%, 4,3%).

W przypadku przemocy psychicznej i seksualnej kobiety istotnie częściej niż mężczyźni deklarowały jej doświadczenie. W przypadku przemocy ekonomicznej i fizycznej nie było istotnych statystycznie różnic między kobietami i mężczyznami.

Natomiast w przypadku gminy Kotuń, dokonane badania metodą wywiadów bezpośrednich, prowadzonych przez pracowników socjalnych r. zjawisko przemocy w rodzinie stanowi największy problem dla 0,4 % mieszkańców gminy Kotuń.

Sprawozdania z Realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 za okres od 1 stycznia 2014 do 31 grudnia 2016 r., które stanowi podsumowanie działań realizowanych w ramach powyższego programu zawiera ogólną liczbę osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie.

W 2014 roku było to 105 332 osoby; w 2015 roku - 97 501 osób, natomiast w 2016 roku 91 789 osób, w tym kobiet w 2014 roku - 72 786; w 2015 roku - 69 376 i 66 930

w 2016 roku; niepełnoletni w 2014 roku - 21 055; w 2015 roku - 17 392 i 14 223 w 2016 roku.

Istnieje więc tendencja malejąca. W 2016 r. najczęściej przemocy wobec osób najbliższych dopuszczali się mężczyźni, 92,13% ogólnej liczby osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, która wynosiła 74 155. Z kolei liczba kobiet, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie stanowiła łącznie 7,37% ogólnej liczby osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, a nieletni sprawcy 0,50%.

Analizując krajowe statystyki dotyczące liczby wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”, również zawartych we wspomnianych sprawozdaniach (102 811 w 2014 r., 99 749 w 2015 r. i 97 210 w 2016 r.), również zauważa się istnienie tendencji malejącej w tym zakresie. Stanowi to kolejno 26,7 procedur „Niebieskiej Karty” na 10 tys. mieszkańców w 2014 r., 26,0 procedur „Niebieskiej Karty” na 10 tys. mieszkańców w 2015 r. i 25,3 procedur „Niebieskiej Karty” na 10 tys. mieszkańców w 2016 r. Można w związku z tym postawić tezę o zmniejszaniu się społecznej akceptacji dla zjawiska przemocy i powiększania się w świadomości społecznej stwierdzenia, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem, które należy piętnować i zdecydowanie na nie reagować. Na zmianę świadomości społecznej wpływają również realizowane kampanie społeczne, dzięki którym spada aproba do zachowań przemocowych, a także zmienia się perspektywa patrzenia na problem przemocy nie jako na indywidualną sprawę rodziny, a na zjawisko, któremu trzeba przeciwdziałać.

Dane statystyczne dotyczące liczby wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” w gminie Kotuń są zbliżone do ogólnopolskich. W 2012 r. wszczęto 12 procedur „Niebieskiej Karty”, co stanowiło średnio 14,0 procedur na 10 tys. mieszkańców w gminie Kotuń. W 2013 r. liczba spada do 5 procedur, co stanowiło średnio 5,9 procedury na 10 tys. mieszkańców. W 2014 r. liczba procedur rośnie do 20, co stanowi średnio 17,8 na 10 tys. mieszkańców, w 2015 r. nieznacznie spada do 11, co stanowi średnio 13 procedur na 10 tys. mieszkańców. Od 2016 r. notuje się wzrost do 15 procedur, co stanowi w dalszym ciągu wartość niższą od ogólnopolskiej, bo średnio 17,8 procedur na 10 tys. mieszkańców. Rok 2017 jest podobny, gdyż liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” wyniosła 13, co stanowiło średnio 15 procedur na 10 tys. mieszkańców. Natomiast rok 2018 jest już wyjątkowy, gdyż liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty” wzrosła aż do 23, co stanowiło średnio 27 procedur na 10 tys. mieszkańców i stanowi porównywalną wartość do danych ogólnokrajowych z roku 2016.

Ze statystyk Komisarjatu Policji w Kotuniu, przedstawianych w tab. 1, można zauważyć tendencję wzrostową do roku 2014 w zakresie przeprowadzanych przez funkcjonariuszy policji interwencji domowych na terenie gminy Kotuń, natomiast od roku 2015 obserwuje się znaczną tendencję spadkową.

W analizowanym okresie każdy kolejny rok w stosunku do bazowego 2014 r., z wyjątkiem 2013 r., wykazywał spadek tego zjawiska. Wynikać to może z coraz większej świadomości społecznej związanej ze zjawiskiem przemocy oraz rosnącą liczbę osób zgłaszających ten fakt i szukających dla siebie bądź swoich bliskich pomocy. Niemniej jednak spadek przeprowadzanych interwencji nie idzie w parze ze wzrostem liczby korzystania przez policjantów z procedury „Niebieskiej Karty” mającej za zadanie przeciwdziałanie i wykrywanie przestępstw związanych z przemocą domową. Ewenementem w tym zakresie jest rok 2013 gdy na 422 interwencje wszczęto tylko 5 procedur „Niebieskiej karty”. Może się to wiązać z faktem, że często interwencje dotyczą tych samych rodzin.

Tabela 1. Pokrzywdzeni w wyniku przemocy domowej w Gminie Kotuń w latach 2013 – 2018

Informacje dotyczące przemocy w rodzinach w gminie Kotuń	ROK					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ogółem przeprowadzonych interwencji domowych	422	428	352	315	306	292
Liczba stosowania procedury „Niebieskich Kart”	5	20	11	15	13	23
Ogółem pokrzywdzonych: w tym:	6	24	28	31	35	44
- kobiet	6	17	27	31	35	43
- mężczyzn	0	7	1	0	0	1
- dzieci	0	0	0	0	0	0

Dane Komisariatu Policji w Mokobodach wykazują, że spośród osób doświadczających przemocy w rodzinie, największą grupę stanowią kobiety (nawet 100 % w latach 2016 i 2017, natomiast 97,73 % w 2018 r.), następnie mężczyźni (2,27 %), a grupę dzieci stanowi 0%

Tabela 2. Sprawcy przemocy i postępowania dochodzeniowe dotyczące przemocy w rodzinie w gminie Kotuń w latach 2013 – 2018

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Sprawcy przemocy w rodzinach oraz prowadzone postępowania dochodzeniowe	5	2	6	3	1	4
Nietrzeźwi sprawcy przemocy	6	24	20	17	25	31
Liczba wszczętych						

postępowań dotyczących art. 207 Kodeksu Karnego - w tym postępowania zakończone skierowaniem aktu oskarżenia do sądu	5	2	6	3	1	4
	5	2	6	3	1	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Komisariatu Policji w Mokobodach

Od 2013 r. mamy również raczej do czynienia z tendencją wzrostową w zakresie liczby nietrzeźwych sprawców przemocy domowej.

Osoba nietrzeźwa będąca sprawcą przemocy wobec bliskich jest ciągle szczególnym powodem interwencji instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jest to zwykle wynikiem nieprzewidywalności zachowań takiej osoby, nawet z pozoru spokojnej w innych sytuacjach. Stan takiej osoby, a co za tym idzie jej zachowanie, może stanowić realne zagrożenie dla zdrowia i życia domowników. Notowana skala zjawiska nietrzeźwych sprawców przemocy domowej na terenie gminy Kotuń utrzymuje nadal stały wysoki udział w ogóle sprawców przemocy.

Przestępstwo określane powszechnie przemocą w rodzinie czy przemocą domową jest uregulowane w kodeksie karnym w art. 207, zgodnie z którym ten kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5, w przypadku osoby nieporadnej ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny zakres ten wzrasta do od 6 miesięcy do lat 8. Jeżeli taki czyn dodatkowo połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega wówczas karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. Ponadto jeżeli następstwem jego czynów określonych powyżej jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12. Przestępstwo znęcania się określone w art. 207 KK, będzie zachodzić wówczas, gdy sprawca działa w sposób powtarzalny, a więc jego czyn ma charakter ciągły. Na podstawie danych policji można stwierdzić, że z notowanym zjawiskiem przemocy w rodzinie mającej charakter ciągły mieliśmy do czynienia w każdym z analizowanych rocznych okresów. Przy czym w tym przypadku mamy do czynienia ze szczególnym nasileniem w 2014 i 2018 r.

Pomoc dla ofiar przemocy z terenu gminy Kotuń organizowana i koordynowana jest przez Zespół Interdyscyplinarny, którego obsługę techniczną zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotuniu. Zespół Interdyscyplinarny stanowi grupa specjalistów podejmująca się współpracy celem udzielenia pomocy osobom lub całym rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętym problemem przemocy. Działania te skierowane są na rozwiązanie konkretnego problemu poprzez ustalenie sytuacji danej rodziny dotkniętej przemocą w ramach procedury „Niebieskiej Karty” i wystosowania wytycznych do działania dla powołanych grup roboczych. Ponadto celem Zespołu Interdyscyplinarnego jest efektywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, poprzez diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, podejmowanie działań w środowisku

zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie oraz realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Tabela 3. Pomoc dla rodzin dotkniętych przemocą w Gminie Kotuń w latach 2012 - 2018

Formy i adresaci pomocy udzielonej rodzinom dotkniętym przemocą	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Liczba zarejestrowanych Niebieskich Kart	12	5	20	11	15	13	23
Liczba powołanych grup roboczych	25	25	17	12	12	9	19
Liczba wszystkich posiedzeń grup roboczych	25	25	47	54	34	32	41
Liczba kobiet dotkniętych przemocą, którym udzielono wsparcia	23	6	17	27	31	35	43
Liczba mężczyzn dotkniętych przemocą, którym udzielono wsparcia	0	0	7	1	0	0	1
Liczba dzieci dotkniętych przemocą, którym udzielono wsparcia	0	0	0	0	0	0	0
Liczba interwencji kryzysowych	0	0	0	0	0	0	0
Liczba rodzin, z którymi prowadzono pracę socjalną	23	5	20	27	31	35	43
Liczba rodzin, którym udzielono poradnictwa psychologicznego	23	5	20	27	31	35	43
Liczba rodzin, w których prowadzona była terapia	0	0	0	0	0	0	0
Liczba rodzin dotkniętych przemocą, którym udzielono wsparcia finansowego	0	1	0	0	0	0	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji GOPS Kotuń

Zespół Interdyscyplinarny tworzy grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Do zadań takich grup roboczych należy, w szczególności: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań. Liczba pracujących w danym roku grup roboczych jest względnie stała i jest wprost proporcjonalna do ilości wszczętych procedur w ramach „Niebieskich Kart”. Należy również wspomnieć, że w wybranych przypadkach decyzją Zespołu Interdyscyplinarnego procedura „Niebieskiej Karty” realizowana jest w ramach zespołów monitorujących (pracownika socjalnego i dzielnicowego), którzy badają sytuację danych rodzin, w których zjawiska przemocowe miały raczej charakter incydentalny.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych. Prace w ramach grup roboczych są prowadzone w zależności od potrzeb zgłaszanych przez Zespół lub wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

X. Założenia Programu

Tworzenie skutecznego systemu przeciwdziałania przemocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinach na terenie gminy Kotuń, umożliwiającego ograniczenie problemów społecznych związanych z tym zjawiskiem obejmuje cztery podstawowe obszary działań, przybierających postać celów szczegółowych Programu. Obszary te tworzą działania uprzedzające, interwencyjne, powstrzymujące oraz korekcyjne.

1. Działania uprzedzające zjawisko przemocy.

Celem działań uprzedzających zjawisko przemocy jest zbieranie i agregowanie danych na temat przemocy oraz podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej w tym zakresie wśród mieszkańców gminy Kotuń. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie odbywać się będzie poprzez realizację następujących zadań:

- rejestrowanie przypadków przemocy w rodzinie poprzez ewidencję „Niebieskich Kart”,
- sporządzanie corocznego raportu z pracy Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych,
- przeprowadzanie badań ankietowych na temat postaw mieszkańców gminy Kotuń wobec przemocy oraz na temat czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą.

Podmiotami odpowiedzialnymi za diagnozę stanu zjawiska przemocy będą wszyscy realizatorzy Programu, a w szczególności Zespół Interdyscyplinarny i Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotuniu. Realizacja odbywać się będzie w całym okresie trwania Programu.

Podnoszenie świadomości, profilaktyka i edukacja w zakresie przeciwdziałania

przemocy w rodzinie skierowana będzie do możliwie najliczniejszej grupy mieszkańców gminy Kotuń. Odbywać się będzie poprzez:

- opracowywanie i publikowanie materiałów informacyjnych na temat zjawiska przemocy oraz możliwości korzystania z usług instytucji udzielających pomocy (plakaty, ulotki, broszury, informacje na stronie internetowej www.kotun.pl),
- opracowanie i realizację programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- organizowanie specjalistycznych szkoleń dla przedstawicieli instytucji i podmiotów tworzących system pomocy, w tym dla pracowników socjalnych, policjantów, pedagogów i psychologów, nauczycieli - wychowawców szkolnych, pracowników ochrony zdrowia i wymiaru sprawiedliwości oraz pracowników innych instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Podmiotami odpowiedzialnymi za podnoszenie świadomości, za profilaktykę i edukację w zakresie przeciwdziałania przemocy będą placówki oświatowe z terenu gminy Kotuń, Zespół Interdyscyplinarny oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotuniu. Realizacja odbywać się będzie w całym okresie trwania Programu.

Wskaźnikami osiągnięcia celu w ramach działania uprzedzającego zjawisko przemocy będą:

- dane z badań ankietowych pozwalających na ocenę stopnia świadomości społecznej w zakresie stosowania i przeciwdziałania przemocy oraz ustalenie istotnych czynników sprzyjających i utrudniających skuteczną pomoc osobom dotkniętym przemocą,
- liczba dzieci, młodzieży objętych edukacją antyprzemocową oraz zajęciami profilaktycznymi,
- liczba osób dorosłych objętych działaniami edukacyjnymi w zakresie przeciwdziałania przemocy, poradnictwem oraz programami profilaktycznymi,
- liczba specjalistycznych szkoleń dla kadry zaangażowanej w przeciwdziałanie przemocy.

2. Działania interwencyjne dla rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy.

Celem działania interwencyjnego dla rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej jest skierowanie profesjonalnej pomocy i wsparcia adresowanego bezpośrednio lub pośrednio do osób doświadczających przemocy w rodzinie a także zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie dostępności pomocy. Odbywać się będzie poprzez:

- zapewnienie pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej oraz innej umożliwiającej prawidłowe funkcjonowanie rodzin, a w szczególności dzieci z tych rodzin,
- udostępnienie do publicznej wiadomości informatorów o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie,
- zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom doświadczającym przemocy (natychmiastowy charakter pomocy wynikający z konieczności reagowania na zagrożenie życia, zdrowia) lub w miarę możliwości izolowanie sprawców przemocy od rodziny,

- aktywizowanie najbliższego otoczenia, włączanie osób bliskich - krewnych, przyjaciół, sąsiadów do sieci wsparcia, pozwalającego na wspólne rozwiązywanie problemów sytuacji kryzysowych (angażowanie społeczności lokalnych w działania wspierające oraz wzajemną pomoc osób i rodzin),
- zwiększenie dostępności do bezpłatnych porad prawnych,
- zwiększenie dostępności do bezpłatnego wsparcia psychologicznego.

Ponadto działania interwencyjne skierowane będą również do sprawców przemocy w rodzinie. Odbywać się to będzie poprzez:

- izolowanie osób stosujących przemoc od osób jej doświadczających, w tym eksmisji z domu zamieszkania rodziny lub nakaz jego opuszczenia, zakaz zbliżania się do ofiar przemocy,
- udział sprawców przemocy w terapii leczenia uzależnień
- warunkowe zawieszanie kary osobom stosującym przemoc w rodzinie pod warunkiem uczestniczenia osoby stosującej przemoc w programach korekcyjno – edukacyjnych lub wykonywaniu prac społecznie użytecznych.

Podmiotami odpowiedzialnymi za działania interwencyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy będą Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotuniu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach Sąd Rejonowy w Siedlcach, Prokuratura Rejonowa w Siedlcach, Policja Powiatowa w Siedlcach, przedstawiciele ochrony zdrowia. Realizacja odbywać się będzie w całym okresie trwania Programu.

Wskaźnikami osiągnięcia celu w ramach działań interwencyjnych w związku z występującą przemocą będą:

- liczba podjętych interwencji kryzysowych wobec ofiar przemocy (dorosłych i dzieci),
- liczba osób - ofiar przemocy objętych bezpłatnym poradnictwem prawnym w wyniku skierowania przez grupę roboczą,
- liczba osób - ofiar przemocy objętych bezpłatnym wsparciem psychologicznym w wyniku skierowania przez grupę roboczą,
- liczba osób - ofiar przemocy objętych bezpłatnym wsparciem w ramach terapii dla współuzależnionych
- liczba osób (kobiety/mężczyźni/dzieci), którym udzielono całodobowego schronienia,
- liczba wyroków w sprawach karnych w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie (w tym zakończonych warunkowym zawieszeniem kary),
- liczba wyroków Sądu Rodzinnego w sprawach dzieci krzywdzonych - ofiar przemocy,
- ilość spraw, w których zastosowano środki zapobiegawcze wobec sprawców przemocy (dozór policyjny, opuszczenie dotychczasowego lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z ofiarą, areszt tymczasowy),
- liczba „Niebieskich Kart" rozpatrzonych przez Zespół Interdyscyplinarny,
- liczba procedur w ramach których powołano grupy robocze,
- liczba działających zespołów monitorujących rodziny z problemem przemocy,
- liczba zakończonych procedur prowadzonych przez grupy robocze.

3. Działania powstrzymujące zjawisko przemocy.

Celem działania jest powstrzymanie zjawiska przemocy w ramach

działań terapeutycznych. Wzmocnienie ochrony osób doświadczających przemocy w rodzinie odbywać się będzie poprzez:

- realizacja indywidualnych programów terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- motywowanie do udziału w terapii rodzinnej lub terapii małżeństw,
- organizowanie możliwości skorzystania z wsparcia psychologicznego, w tym wsparcia dla osób współuzależnionych,
- prowadzenie i rozwój szeroko rozumianej pracy socjalnej w środowiskach zagrożonych przemocą, monitorowanie funkcjonowania rodzin,
- organizowanie wolnego czasu dzieciom i młodzieży, w tym wypoczynku letniego i zimowego,
- tworzenie i prowadzenie grup wsparcia dla osób doświadczających przemocy.

Podmiotami odpowiedzialnymi za działania powstrzymujące w zakresie przeciwdziałania przemocy będą Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotuniu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kotuniu, placówki terapeutyczne, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Realizacja odbywać się będzie w całym okresie trwania Programu.

Wskaźnikami osiągnięcia celu w ramach działań powstrzymujących w związku z występującą przemocą będą:

- liczba osób doświadczających przemocy biorących udział w programach terapeutycznych,
- liczba rodzin biorących udział w terapii rodzin lub małżeństw,
- liczba rodzin w stosunku do których prowadzona była praca socjalna,
- liczba dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych przemocą, które brały udział w zorganizowanych formach wypoczynku letniego lub zimowego,
- liczba osób - ofiar przemocy objętych wsparciem psychologicznym, w tym wsparciem dla współuzależnionych,
- liczba działających zespołów monitorujących rodziny z problemem przemocy,
- liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia.

4. Działania korekcyjno - edukacyjne.

Celem działania korekcyjno - edukacyjnego jest zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie. Działania korekcyjno - edukacyjne realizowane będą poprzez:

- tworzenie grup roboczych pracujących z osobami stosującymi przemoc w rodzinie,
- opracowanie przez grupę roboczą „planu bezpieczeństwa” zapobiegającemu używaniu przemocy przez jego sprawcę,
- organizowanie możliwości udziału osób stosujących przemoc programach korekcyjno - edukacyjnych,
- realizację programów korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

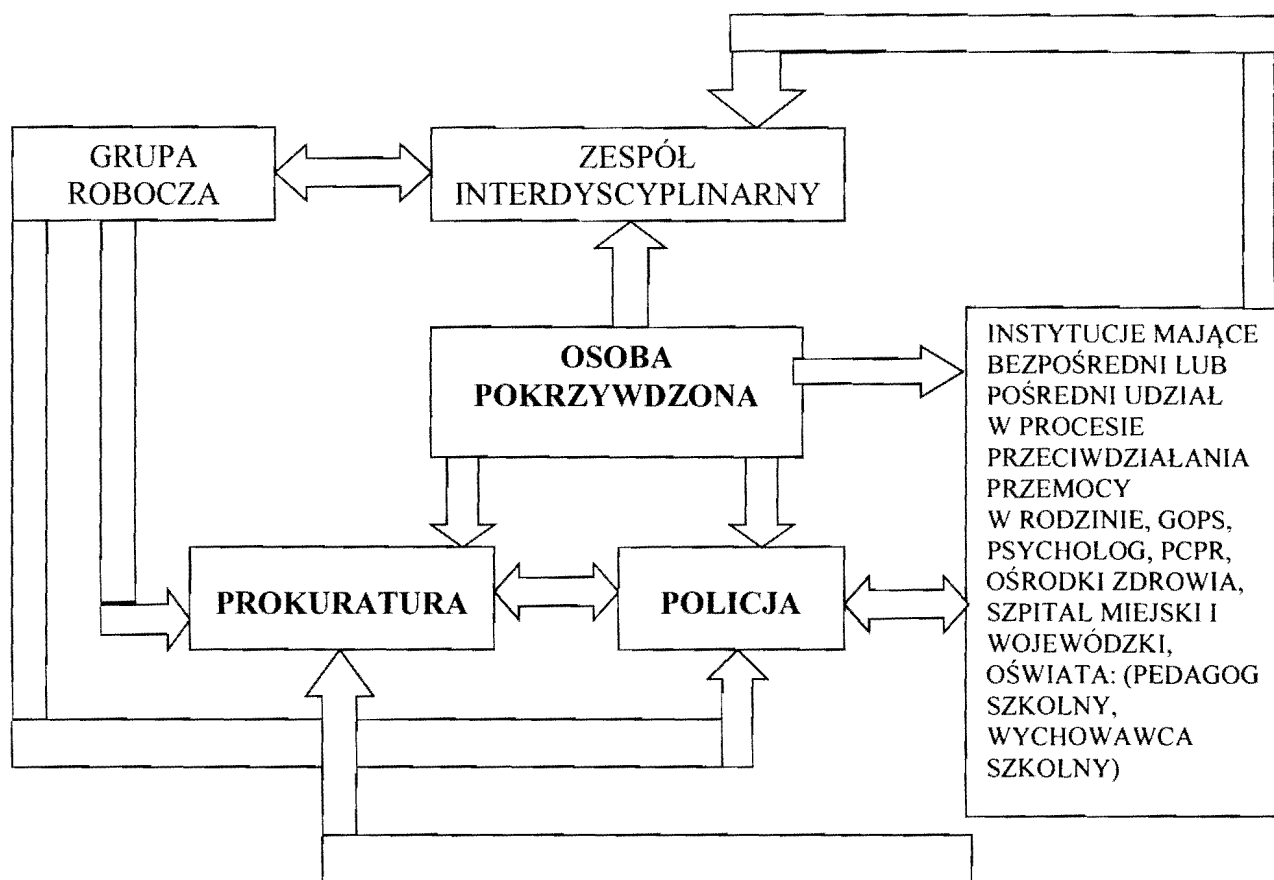
Podmiotami odpowiedzialnymi za działania korekcyjno - edukacyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy będą: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach jako realizator programów korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy oraz instytucje kierujące sprawców przemocy do uczestnictwa programie : Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotuniu, , Sąd Rejonowy

w Siedlcach, Prokuratura Rejonowa w Siedlcach Policja Powiatowa w Siedlcach. Realizacja odbywać się będzie w całym okresie trwania Programu.

Wskaźnikami osiągnięcia celu w ramach działań powstrzymujących w związku z występującą przemocą będą:

- liczba osób, sprawców przemocy, biorących udział w programach korekcyjno - edukacyjnych.
- liczba sprawców przemocy, współpracujących z grupą roboczą,
- liczba inicjowanych działań przez Zespół Interdyscyplinarny w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

XI. Procedura działania - udzielania pomocy w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie z terenu gminy Kotuń.

Schemat blokowy dotyczący możliwości uzyskania wsparcia przez ofiarę przemocy w rodzinie.

Niezależnie od rodzaju przemocy osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się bezpłatnej pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- interwencji kryzysowej i wsparcia;
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi

członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej;

- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz wydanie zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Informacje o wystąpieniu przemocy w rodzinie dla mieszkańców terenu gminy Kotuń przyjmują przede wszystkim następujące instytucje:

- Komenda Powiatowa Policji w Siedlcach
ul. Starowiejska 66
Tel. - Pogotowie Policji 997, 112;
Oficer Dyżurny 25 643 23 60
- Komisariat Policji w Mokobodach
ul. Ks. Brzóska 1, 08-124 Mokobody
Tel. 25 643 28 30
- Prokuratura Rejonowa w Siedlcach
ul. Brzeska 16, Tel. 25 633 54 00
- Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Kotuniu
ul. Siedlecka 56 C, 08-130 Kotuń
Tel. 25 64 14 363

Instytucje biorące udział w procesie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, do których również może zgłosić się osoba pokrzywdzona w wyniku przemocy w rodzinie:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kotuniu
- nauczyciele, wychowawcy szkolni, pedagodzy szkolni ze szkół do których uczęszczają dzieci z terenu gminy Kotuń ;
- przedstawiciele ochrony zdrowia (w tym gminne POZ i Szpital Miejski i Wojewódzki w Siedlcach);
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Siedlcach;
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Siedlcach
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Kotuń - w przypadku gdy przemoc w rodzinie jest związana z nadużywaniem alkoholu.

Przedstawiciele instytucji tworzą zespół interdyscyplinarny, do zadań którego należą w szczególności:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie mającej na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie

- powołanie grupy roboczej.

Ponadto zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie niezwłocznie zawiadamia o tym Policję lub Prokuratora. Również każda osoba będąca świadkiem przemocy w rodzinie powinna zawiadomić o tym Policję, Prokuratora lub inny podmiot (w tym m.in. Zespół Interdyscyplinarny) działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania wobec ofiar przemocy w każdym indywidualnym przypadku podejmuje grupa robocza, powoływana przez Zespół Interdyscyplinarny, w skład której wchodzi przedstawiciele:

- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kotuniu,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Kotuń,
- Ochrony zdrowia, w szczególności z terenu gminy Kotuń,
- Komisariatu Policji w Mokobodach,
- Oświaty, w szczególności z terenu gminy Kotuń.

Do zadań grup roboczych należy w szczególności:

- wypełnia formularz Niebieska Karta - C (ofiara przemocy);
- wypełnia formularz Niebieska Karta - D (sprawca przemocy);
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie;
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych występowaniem przemocy;
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Po uzyskaniu informacji dotyczącej wystąpienia przemocy w rodzinie grupa robocza podejmuje następujące kroki:

- wizyta w środowisku, rozmowa, wywiad środowiskowy z ofiarą przemocy;
- udzielanie określonych informacji oraz udostępnianie adresów instytucji świadczących specjalistyczną pomoc: prawną, psychologiczną, terapeutyczną, medyczną socjalną lub finansową itp.;
- podejmowanie działań (w razie wystąpienia takiej konieczności) zmierzających do odizolowania ofiary przemocy od jej sprawcy;
- działania informacyjne w stosunku do ofiary przemocy dotyczące zarówno możliwości podjęcia kroków prawnych, medycznych, sądowych itp.;
- podejmowanie wszelkich istotnych działań pomocowych wobec ofiar przemocy;
- interwencja wobec osoby stosującej przemoc w rodzinie;
- monitorowanie działań wobec ofiary przemocy w rodzinie;
- monitorowanie działań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

XII. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu.

I. Mocne strony:

1. znajomość problemu i dobrze działające służby zajmujące się profilaktyką

- i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami,
- 2. dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- 3. dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- 4. silne więzi rodzinne,
- 5. chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

II. Słabe strony:

- 1. niewystarczająca infrastruktura socjalna gminy,
- 2. brak wypracowanych systemów wspomagania działań profilaktycznych,
- 3. brak specjalistów do pracy z rodziną szczególnie do pracy z ofiarami przemocy np. prawnik.

III. Zagrożenia w realizacji zadań :

- 1. stereotypy panujące w środowisku na temat przemoc w rodzinie,
- 2. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
- 3. brak współpracy z rodziną w zakresie przezwyciężania kryzysów,
- 4. problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- 5. ubóstwo,
- 6. brak infrastruktury socjalnej w gminie.

XIV. Monitorowanie i ewaluacja Programu

Monitorowaniem realizacji Programu zajmować się będzie Gminny Zespół Interdyscyplinarny w , działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jego zadaniem ponadto będzie koordynowania działania podmiotów zajmujących się szeroko pojętą pracą na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ponadto zespół ten podejmować będzie sprawy diagnozy problemów przemocy, inicjował będzie interwencje w środowisku dotkniętym przemocą oraz rozpowszechniał będzie informacje o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym. W szczególności za całościowe monitorowanie Programu odpowiedzialny będzie Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego.

Wskaźniki osiągnięcia zamierzonych celów Programu na lata 2019 - 2023 będą mierzone systematycznie w okresach rocznych, stosownie do założonych celów.

Sprawozdawczość Programu będzie dotyczyć realizacji działań:

- uprzedzających,
- interwencyjnych,
- powstrzymujących,
- korekcyjno-edukacyjnych skierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Ostateczne efekty realizacji programu zostaną podsumowane w pierwszym kwartale 2024 r., czyli po zakończeniu przewidzianego okresu jego realizacji i będą zawarte w raporcie z monitoringu, który zostanie przedstawiony Radzie Gminy Kotuń.

Ponadto Program będzie podlegał ewaluacji w oparciu o informacje zebrane przez Zespół Interdyscyplinarny podczas jego monitoringu. Ewaluacja Programu powinna dostarczyć odpowiedzi, jaka jest jego trafność, skuteczność, użyteczność i efektywność. Musi określać, czy cele projektu są odpowiednie w stosunku do ewoluujących potrzeb zmieniającej się rzeczywistości. Musi także określić do jakiego stopnia oddziaływanie Programu przyczyniło się do osiągnięcia jego celu głównego i celów szczegółowych i czy odpowiada potrzebom odbiorców Programu.

XIII. Organizacja i finansowe wsparcie realizacji Programu

Realizacja założeń Programu ujętych w szczegółowych jego działaniach w dużej mierze będzie uzależniona od wielkości środków finansowych zaplanowanych w corocznym budżecie gminy Kotuń. Zadania Programu, które ewentualnie mogą być zlecone organizacjom pozarządowym, również będą uwarunkowane wielkością środków finansowych przewidzianych w budżecie gminy na ten cel. Ponadto przedsięwzięcia związane z problematyką przemocy mogą uzyskać dofinansowanie ze środków własnych gminy przeznaczonych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki na realizację i obsługę zadań z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez powiat, tj. tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz opracowywanie i realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, zapewnia budżet państwa.

Istnieje również możliwość pozyskiwania dodatkowych środków zewnętrznych w ramach Programu Oślonowego pn. „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” oraz innych funduszy na niektóre działania określone w Programie. Ponadto istnieją możliwości uzyskania innych dotacji z budżetu państwa oraz grantów z innych źródeł konkursowych. Realizacja części zadań w ramach Programu nie wymaga dodatkowych nakładów finansowych, gdyż są to działania które wynikają z zadań statutowych uczestników Programu, ewentualnie stanowią własny wkład indywidualnych osób.

